

Den norske kirke hjemsøkt av uro og varsler

Et arbeidsmiljø preget av uro. Sykemeldinger. Hyppige utskiftninger av ansatte. Varsler mot ledelsen. Folk som sier opp, eller blir sparket: med eller uten sluttavtaler. Flere som blir bundet eller forsøkt bundet til å holde tett om det de har opplevd, gjennom taushetsklausuler i sluttavtaler. En kirkeledelse felt for rasisme og en kirketopp som må fratre.

Innsendere:

Marit Neset

Ole Kåre Eide

Erlend Berge (foto)

Innholdsfortegnelse

1. Slik kom arbeidet i gang	3
2. Dette er saken	3
2.1 Sluttavtaler, advokater og psykologer	3
2.2 Hysj-avtaler i Kirkerådet.....	4
2.3 Varslet mot sjefen. Så ble hun sagt opp	4
2.4 Klaget inn Kirkerådet for rasisme	5
3. Metode	5
3.1 Ringe, ringe, ringe	6
3.2 Kreative innsyn	6
3.3 Inspirert av Dagens Næringsliv: Hysj-avtalene i kirken	7
3.4 Publiseringsplan: Tall først, så historier	8
3.5 Forhold til kildene	8
3.6: Det visuelle.....	9
4. Etikk	10
4.1 Den rette balansen	10
4.2 Presset mot HR-lederen	10
4.3 Alle sakene i en serie?	11
4.4 En stilte opp, to var anonyme.....	11
5 Spesielle forhold	12
5.1 Varslings-nekt og hemmelig lydopptak	12
5.2 Kilder som trakk seg.....	12
5.3 Hvor objektive er vi?.....	13
6. Motstand	13
7. Organisering av arbeidet	14
8. Dette er nytt.....	15
10. Lenker.....	16

1. Slik kom arbeidet i gang

Denne saken startet på mange måter med Signal-meldingene vi publiserte i sak 3:

Først: Kan jeg spørre om noe?

Så: Hvor objektive er dere med tanke på Kirkerådet?

Og: Jeg sitter på informasjon som jeg regner som så alvorlig, og av så stor samfunnsinteresse, at jeg kjenner meg forpliktet til å gjøre noe med det.

Meldingene kom i 2023 og pekte oss i retning av Kirkens Hus, der sentraladministrasjonen til Den norske kirke sitter. Nærmere bestemt til en liten seksjon i Kirkerådet, de som jobber med HR.

Gjennom å bruke klassiske journalistiske verktøy som innsyn og kildepleie, kom vi til bunns i hva som hadde skjedd i Kirkerådet.

De seks større artiklene vi publiserte i dette sakskomplekset i 2025, er historien om varslene og uroen. Men det er også historien om hva som skjer når varsler ikke tas tak i.

Mange av personene vi snakket med, vegret seg for å fortelle. Og mange skulle helst sett at vi ikke publiserte disse sakene.

2. Dette er saken

Den norske kirke har nesten 3,5 millioner medlemmer, og får flere milliarder kroner i offentlige tilskudd. På nasjonalt nivå blir kirken ledet av det folkevalgte Kirkerådet, og dets administrasjon.

I 2024 og 2025 ble det kuttet over 40 stillinger i denne administrasjonen, på grunn av flere år med store underskudd i kirken.

At det skulle være misnøye i Kirkerådet, var interessant for Vårt Land. At det skulle være noe «alvorlig» på ferde – som også var av stor samfunnsinteresse – hos den gruppen ansatte som har som oppgave å være rådgivere og eksperter for resten av kirken på personalforvaltning og tema som varsling og arbeidsmiljø, var oppsiktsvekkende.

Det vi skulle finne – etter timesvis av bakgrunnssamtaler med flere titalls kilder og svært mange innsynsforespørsler – var omfattende.

2.1 Sluttavtaler, advokater og psykologer

Halvannet år etter at tipset kom, publiserte Vårt Land den første saken om uroen i Kirkerådet:

[Sluttavtaler, advokatar og psykologar: Uro i Kyrkjerådet har kosta millionar](#) (2. april 2025).

En kirke i økonomisk krise hadde brukt flere millioner kroner på uro i én liten avdeling i Kirkerådets administrasjon, HR-avdelingen.

Vi fant langt flere varsel enn det ene som tipseren hadde fortalt om, og de hadde kommet over en lengre tidsperiode. Vi fant varslere som Kirkerådet selv nektet for, og et hemmelig lydopptak som bekreftet at ett av disse varslene hadde funnet sted.

Flere skildret et krevende arbeidsmiljø i HR-avdelingen, og fortalte om bruk av sluttavtaler. Gjennom innsynsforespørsler fikk vi se hvor mye penger som ble brukt på dette de siste årene. Etter hvert kom det også frem at det ved to anledninger var leid inn advokatfirmaer til å undersøke varsel. Flere utgifter knyttet til uroen ble også avdekket, og gjennom innsyn fant vi ut at med et forsiktig estimat hadde de brukt omtrent 3,5 millioner kroner på å håndtere uroen.

2.2 Hysj-avtaler i Kirkerådet

Pengebruken var hovedfokuset i den første saken, men noen dager senere publiserte vi sak 2: [Hysj-avtaler i Kirkerådet: Tidligere ansatt turte ikke å fortelle](#) (6. april 2025).

Her var fokuset på bruken av taushetsklausuler i sluttavtalene. Hovedkilden i saken turte opprinnelig ikke å snakke med oss, fordi hen var sikker på at Kirkerådet kom til å saksøke hen for å bryte taushetsklausulen.

– Kirkerådet dysset ned varslinger ved å kjøpe oss ut, sa én av kildene.

Først etter å ha fått en garanti via Vårt Land fra Kirkerådet om at dette ikke ville skje, var hovedkilden i sak 2 klar til å snakke med avisen, men fremdeles anonymt. Les mer om dette i metode-kapittelet.

2.3 Varslet mot sjefen. Så ble hun sagt opp

To måneder senere kom sak 3: [Arita varsler mot sjefen. Så blei ho sagt opp](#) (30. juni 2025).

Her møtte vi flere som fortalte om et vanskelig arbeidsmiljø, om å bli skjelt ut av sjefen på jobb og om å bli truet med prøvetid. Ord som mobbing, trakassering, frykt, ustabilitet og kontroll ble brukt.

I arbeidet med saken pekte flere på et krevende arbeidsmiljø. Men det hele så ut til å ha eskalert under én leder. En kaotisk lederstil, utskjelling, baksnakking, mistillit og urealistiske forventninger, var noen av tingene som gikk igjen. Flere varsel ble levert mot den samme lederen. I saken ble hen kalt HR-lederen.

Arita Johansen-Socha var den eneste som ville stille med navn og bilde. Hun fortalte om en knekt selvtillit etter tiden i Kirkerådet:

– Jeg fikk inntrykk av at jeg var et ubrukelig menneske, sa hun i artikkelen.

Kort tid etter at hun varslet, ble hun sagt opp. I arbeidet med saken nektet assisterende kirkerådsdirektør Jan Rune Fagermoen for at Arita hadde varslet. Men flere andre bekreftet at saken ble omtalt og behandlet som et varsel, og via et hemmelig lydopptak kom det også frem at Fagermoen selv kalte det et varsel.

Arita var heller ikke alene om å miste jobben i denne perioden, viste vår kartlegging. I artikkelen skrev vi at minst seks personer i denne avdelingen skal ha sagt opp eller blitt sagt opp på grunn av uro og dårlig arbeidsmiljø mellom 2017 og 2024. Flere av disse personene fikk sluttavtale.

2.4 Klaget inn Kirkerådet for rasisme

Noen dager senere publiserte vi sak 4: – [Eg følte meg utrygg på grunn av hudfargen min](#) (2. juli 2025).

Her fortalte vi historien til HR-lederen som fikk flere varsel mot seg. Vedkommende hadde det selv krevende i Kirkerådet, og endte med å sende et varsel mot sine ledere, i tillegg til å klage inn saken til Diskrimineringsnemnda. HR-lederen opplyste i sin klage til Diskrimineringsnemnda å ha opplevd diskriminering, mobbing, trakassering, rasisme, hatefulle ytringer og negativ særbehandling.

Et knapt halvår etter at denne saken ble publisert – 9. desember 2025 – kom nemnda til en avgjørelse. Det førte til sak 5 og 6: [Kyrkerådet felt for rasisme](#) og [Kyrkjetopp fråtrer etter rasisme-sak](#). Diskrimineringsnemnda landet på at Kirkerådet hadde trakassert HR-lederen på grunn av etnisitet, og at de ikke hadde gjort arbeidsgivers plikt til å søke å hindre trakassering.

Kirkerådet ble frikjent for diskriminering på grunn av etnisitet, brudd på plikten til å forebygge trakassering og på gjengjelding etter varslings. Kirken måtte også betale oppreisning. Det endte med at Jan Rune Fagermoen ba om unnskyldning og fratrådte som assisterende direktør for Kirkerådet.

3. Metode

Det anonyme tipset kom høsten 2023, men vi la først saken vekk. Den anonyme tipseren snakket med oss på bakgrunn, men ville ikke stille opp – heller ikke anonymt. Vedkommende fryktet at hen skulle bli identifisert. Vi vurderte også varslings-saken som krevende å gå inn i. På daværende tidspunkt visste vi bare om ett varsel.

Erfaringsmessig er det også svært krevende å få innsyn i slike prosesser. Vi vurderte derfor at vi ikke hadde ressurser til det.

Vi beholdt imidlertid kontakten med tipseren, og høsten 2024 tok vi opp igjen saken. Journalist Marit Neset ble koblet på, publiseringsleder Ole Kåre Eide var reportasjeleder. At vi valgte å undersøke saken nærmere, skyldtes flere ting. For det første, var vi overbevist om at det lå en sak der, hvis vi bare klarte å verifisere den. For

det andre så hadde Kirkerådet varslet at de skulle gjennom en omfattende nedbemanningsprosess. Vi hadde en hypotese om at Kirkerådet skulle ha brukt betydelige beløp på å håndtere uro. Dette mente vi var vesentlig informasjon som ville være av stor betydning for våre lesere, spesielt sett opp mot de varslede kuttene.

Vi kjente som sagt bare til ett varsel – men hadde blitt fortalt at det skulle være fra flere ansatte. Vår hypotese var derfor at uroen i Kirkerådet hadde pågått over tid, hadde fått konsekvenser for flere ansatte og hadde kostet Kirkerådet millioner å håndtere.

For å få svar på dette, satte vi i gang med to av de eldste triksene i journalist-boka: ringerunder og innsyn.

3.1 Ringe, ringe, ringe

Noe av det første vi gjorde, var å søke innsyn i hvem som hadde jobbet i den aktuelle avdelingen i Kirkerådet i de siste par årene (vi ba i etterkant om en utvidet liste, litt lenger tilbake i tid. Da fikk vi flere navn). På lista var det både personer som jobbet der i dag og som hadde sluttet. Vi tok kontakt med alle som hadde jobbet der i den aktuelle perioden.

Enkelte ville ikke snakke med oss. Andre ville si minst mulig. Noen var veldig vanskelige å få tak i. I ett tilfelle oppsøkte vi den siste bostedsadressen vi visste om for å prøve å komme i kontakt, uten hell, men vi fant hen til slutt via sosiale medier. Flere ville fortelle, men for noen var det et vanskeligere valg enn for andre.

To viktige stikkord her var tid og tillit. Flere av kildene trengte tid for å stole på at vi virkelig kom til å ta tak i uroen i Kirkerådet. For å bygge tillit, måtte vi gi dem tid.

Det var også viktig å huske på at for flere av kildene våre, var dette svært vanskelig å snakke om. Det førte til mange, lange samtaler og tett oppfølging. Det gjorde også at vi måtte akseptere at enkelte kilder – som vi hadde snakket med – avsluttet kontakten med oss, fordi det var for vondt og vanskelig å gå inn i. Les mer om dette i kapittelet om spesielle forhold.

3.2 Kreative innsyn

Vi skjønnte tidlig at det ville bli krevende å få innsyn i granskingsrapporter og varsler. Vi søkte innsyn, men fikk avslag.

Vi skulle få innsyn i alle varslene og rapportene til slutt, via andre kanaler, men for å kunne vurdere om vi hadde grunnlag for å lage en sak på hvor mye dette hadde kostet Kirkerådet, måtte vi tenke kreativt. Derfor kartla vi tidlig hvilke kostnader vi antok at Kirkerådet hadde hatt. Så søkte vi innsyn i disse kostnadene. På den måten kunne vi få – og på sikt gi leseren – en oversikt over pengebruken.

Den norske kirke er ikke lenger et statlig organ og er i utgangspunktet ikke underlagt Offentlighetsloven. Men kirken har likevel bestemt at kirkelige organer skal følge loven.

Den norske kirke er, som advokat Jon Wessel-Aas sier, en «kvasi-offentlig etat». Det betyr at mange av de samme argumentene som en bruker for innsyn i det offentlige, også gjelder for kirka.

I denne saken var det en stor fordel for oss. Den norske kirke er i all hovedsak driftet med offentlige midler, altså skattebetalerne sine midler. Derfor er det også viktig for de som går inn i Den norske kirke å vite hvordan kirken forvalter midlene de får.

Som Wessel-Aas sier i en av artiklene våre: «Det har stor offentlig interesse å vite hvor mye penger Den norske kirke har brukt på å 'kvitte seg med ansatte som de ellers kunne sagt opp hvis de mente at de hadde saklig grunn til det'».

Vi antok at Kirkerådet neppe ville gi oss en oversikt over mye penger uroen hadde kostet. Men vi visste også at vi mest sannsynlig ville få innsyn hvis vi søkte om spesifikke kostnader.

Vi visste for eksempel at det ene varselet vi kjente til, hadde blitt gransket av et eksternt advokatfirma. Derfor søkte vi innsyn i alle fakturaer fra advokatfirmaet.

Vi antok på samme måte at Kirkerådet hadde vært nødt til å dekke advokatutgifter til egne medarbeidere i forbindelse med den samme varslingsaken. Det søkte vi også innsyn i.

I en kildesamtale ble vi gjort oppmerksom på at Kirkerådet hadde hentet inn organisasjonspsykologer. Vi lette i anskaffelsesprotokoller, men fant ingenting der. I stedet søkte vi innsyn i den faktiske kostnaden. Det fikk vi. Her fungerte også innsyn som en form for verifisering. Innsyn i kostnaden bekreftet at organisasjonspsykologer var blitt hentet inn.

Vi utvidet hele tiden listen med kostnader vi søkte innsyn i. Når vi oppdaget at det var flere varsler, søkte vi innsyn i fakturaer knyttet til håndteringen av disse.

Vi søkte også innsyn i sluttavtaler og fikk en oversikt over alle sluttavtaler inngått i Kirkerådet i perioden 2018-2024.

Samlet sett, ga dette en oversikt over noen av kostnadene knyttet til håndteringen av varslingsaken og la på mange måter grunnlaget for sak 1: [Sluttavtaler, advokatar og psykologar: Uro i Kyrkjerådet har kosta millionar.](#)

3.3 Inspirert av Dagens Næringsliv: Hysj-avtalene i kirken

Dagens Næringsliv publiserte i juni 2024 «Hysj-avtalene i Staten». Da kom det sterke reaksjoner fra både politisk hold og fagforeninger, og det ble uttrykt uro for at slike klausuler kunne legge en demper på at viktige historier og saklig kritikk nådde ut i det offentlige.

Vi visste at det var tegnet sluttavtaler i Kirkerådet og at flere av disse avtalene hadde klausuler om taushetsplikt. Med utgangspunkt i at kirken følger offentlighetsloven, var det naturlig å anta at klausuler om taushetsplikt kunne være like problematiske i kirken som de var i staten.

I etterkant av dekningen i Dagens Næringsliv ba Helsedepartementet sykehusene kontakte alle tidligere ansatte som hadde inngått taushetsklausuler og si at disse ikke gjaldt lenger. Vi tok med oss den samme oppfordringen til Kirkerådet. De svarte:

«Kirkerådet vil ikke holde tidligere ansatte til en konfidensialitetsklausul i disse sluttavtalene».

Det ble utgangspunktet for sak 2: Hysj-avtalene i Den norske kirke.

3.4 Publiseringsplan: Tall først, så historier

Gjennom innsyn og samtaler hadde vi bekreftet de hypotesene vi hadde bestemt oss for å undersøke: Uroen i Kirkerådet hadde pågått over tid, hadde fått konsekvenser for flere ansatte og hadde kostet Kirkerådet store beløp å håndtere.

Vi visste at det var sterke historier knyttet til uroen i Den norske kirke, men bestemte oss relativt tidlig for et publiseringsløp hvor vi ga tallene først, så skulle historiene følge etter.

Vi hadde allerede hatt et oppstartsmøte. I et midtveismøte, la vi derfor en plan på hvordan vi skulle vise fram de hypotesene vi hadde fått bekreftet.

1. Dette har uroen kostet Kirkerådet
2. Ansatte i Den norske kirke fikk munnkurv
3. Slik påvirket uroen de ansatte

En av grunnene til at vi ville dele opp saken, var at sakskomplekset svært omfattende. Vi ønsket ikke å forenkle det. Samtidig var vi opptatt av at det ikke måtte bli for stor avstand mellom sakene, spesielt i tid.

Dette var også av hensyn til kildene. Enkelte opplevde det som svært krevende å stille opp, det var lettere når de forsto at de var del av en helhet, sammen med andre kilder.

3.5 Forhold til kildene

Vi ønsket et muntlig intervju med Kirkerådet og hadde en avtale, men den ble brutt etter at de hadde fått spørsmålene skriftlig. Siden svarte de kun skriftlig.

«Av hensyn til berørte vil vi svare skriftlig ... for å kunne sikre presise svar innenfor rammene av hva vi kan uttale oss om som arbeidsgiver», skrev kommunikasjonsdirektør Emil Engeset i en e-post på spørsmål om hvorfor.

Vi gjentok flere ganger ønsket om et muntlig intervju, men fikk avslag hver gang.

Vi vurderte hvor lenge vi burde vente før vi kontaktet den omvarslede HR-lederen. Vår første vurdering var at vi burde vente så nærme første publisering som mulig. Flere av kildene våre var bekymret for at kontakt med HR-lederen ville utløse en kildejakt. Det valgte vi å ta hensyn til.

Vi hadde også hørt at HR-lederen hadde vært i kontakt med andre medier og var usikre på om for tidlig kontakt ville fremskynde eventuelle andre publiseringer.

Vi tok kontakt en knapp uke før publisering, men hen ville ikke være del av saken. Hen ble imidlertid forelagt kritikken som lå der.

Spørsmålet er hva vi kunne fått ut av å kontakte HR-lederen tidligere. Selv om det bare var en knapp uke til første publisering, var det god tid før publisering av saken som handlet om hens historie (sak 4).

Etter hvert i arbeidet med sakene ble vi kjent med at det også lå en klage hos Diskrimineringsnemnda fra HR-lederen rettet mot Den norske kirke og Kirkerådet.

Vi søkte innsyn og fikk tilsendt alle dokumenter fra nemnda, både selve klagen og tilsvaret fra Kirkerådet. Den omvarslede HR-lederen ville fortsatt ikke bidra eller stille, men dokumentene fra nemnda ga oss muligheten til å fortelle HR-lederens versjon av det som hadde skjedd likevel.

Det valgte vi å gjøre, selv om HR-lederen selv var svært uenig. Vi mente at HR-lederens versjon var svært viktig for å forstå den uroen som hadde vært i Kirkerådet. Det ble sak 4: – [Eg følte meg utrygg på grunn av hudfargen min](#) (2. juli 2025).

3.6: Det visuelle

Vi koblet fotograf Erlend Berge på prosjektet allerede høsten 2024 og la en plan på hvordan vi kunne presentere hypotesene våre visuelt. Den planen fulgte i stor grad de tre sakene vi planla for. Alle sakene ble planlagt for nett først, så papir.

Sak 1 skulle illustreres med bilder av dokumenter vi hadde fått innsyn i.

Sak 2 og 3 skulle illustreres med bilder av personene vi snakket med (uavhengig av om de var anonyme eller sto fram).

Berge tok bilder av Arita. Han tok også anonyme bilder av de anonyme kildene våre. Det er svært viktig å vise leseren at vi har møtt kildene våre, selv om vi ikke kan identifisere hvem personen er eller hvor bildet er tatt. At leseren vet at vi har møtt vedkommende, har uansett stor dokumentarisk verdi.

I utgangspunktet ønsket Berge å ta nye bilder fra innsiden av Kirkens Hus der de fleste i Kirkerådets administrasjon holder til. Det ønsket ikke Kirkerådet.

Berge ønsket også å ta nye bilder av daværende assisterende kirkerådsdirektør Jan Rune Fagermoen. Det sa også Kirkerådet nei til. I sakene har vi derfor brukt gamle bilder

av Fagermoen og Kirkerådet. Vi har vært tydelige på dette i bildetekster og presisert hvorfor.

Sak 4 var utelukkende basert på innsyn. Samtidig lå det en historie der. For å fortelle den historien hentet vi inn illustratør Kjersti Sunniva Moen.

Til sak 5 og 6 – rett før jul 2025 – tok Berge nye bilder av Kirkens Hus fra utsiden.

4. Etikk

4.1 Den rette balansen

Noe av det mest krevende i arbeidet med denne saken, var å finne den riktige balansen med tanke på hvordan vi presenterte konflikten.

Vi ønsket å gi Kirkerådet nok plass til å svare på kritikken. Det var viktig at de ansatte som hadde varslet mot HR-lederen fikk fortelle om hvorfor de gjorde det, men det ble også tidlig klart for oss at HR-lederen hadde sin historie og at vi måtte fortelle den. Derfor var sak 4 helt avgjørende for at det som har kommet fram i Vårt Land gir et så helhetlig og nyansert bilde av det som har skjedd i Kirkerådet, som mulig.

Det var viktig for oss at det ikke fremsto som at vi bagatelliserte rasisme-anklagene – på samme måte var det viktig at de anklagene ikke skulle få overskygge anklagene om destruktiv lederstil.

Det ble ganske tidlig klart for oss at dette var en svært komplisert sak, hvor det har vært svært ulike oppfatninger om hva som har skjedd.

4.2 Presset mot HR-lederen

Den største etiske enkelt-avveiningen var om presset som HR-lederen har blitt satt under, har vært for stort. Da tenker vi på det samlede trykket som kritikken i alle sakene ga.

Vi gikk i både sak 1 (om hva konsekvensene har vært i tall) og 3 (om hvordan det har påvirket de som har jobbet der) grundig gjennom alle sitater og anklager. I flere tilfeller tonet vi kritikken ned. Det mener vi var helt avgjørende. Samtidig var vi opptatt av at kritikken måtte komme fram.

HR-lederen var svært kritisk til at vi skulle lage sak 4 (les mer i motstand). Hen argumenterte med at hen ikke ville bidra til artikkel mens saken fortsatt var til behandling hos Diskrimineringsnemnda.

Var det riktig av oss å lage sak 4 når personen det handlet om, ikke ønsket saken? Vi mener det. For oss var sak 4 helt avgjørende for å forstå hvorfor det hadde vært uro i

Kirkerådet. Vi mener også at det at hen hadde opplevd rasisme i Den norske kirke som arbeidsplass, hadde svært høy nyhetsverdi og var viktig å sette søkelys på.

På samme måte som vi tok ned deler av kritikken i sak 1 og 3, var det viktig at sak 4 forble hens historie. Vi holdt derfor kritikken mot den tidligere HR-lederen til et minimum i den artikkelen.

4.3 Alle sakene i en serie?

Her kom også publiseringsplanen vår inn. Vår største frykt var at historien om uroen i Kirkerådet ikke skulle bli lest, fordi det i utgangspunktet handlet om temaer som er vanskelig å beskrive konkret og hvor det kan være krevende å få folk til å ville stille.

Samtidig var vi også opptatt av at det ikke måtte bli for mye «hjerte/smerte». Derfor ble det veldig viktig for oss at vi omtalte hendelser så nøkternt som mulig.

Sak 1, 2 og 3 var de samme sakene som vi planla for på midtveismøtet (sak 4 kom til underveis). Vi ønsket i utgangspunktet å vente med å publisere sak 1 til sak 2 og 3 var klare og at det skulle komme tydelig fram i sak 1 at sak 2 og 3 kom.

Her hadde vi gode diskusjoner med redaksjonsledelsen. Argumentet mot å merke sakene så tydelig, var at det kunne skje ting i prosessen. Derfor hadde vi ikke tid til å vente på at alle tre sakene skulle bli klare. Det var en påkjenning for flere av kildene å vente. I tillegg var vi usikre på hva Kirkerådet ville gjøre. Vi satt på dokumentasjon på at de hadde brukt store beløp på å håndtere varslingsaker. Vi ville publisere før de offentliggjorde noe om dette selv.

Derfor landet vi på at vi publiserte 2. april 2025. Da var sak 1 og 2 klare. Sak 2 gikk ut noen få dager etter.

Vi landet også på at vi ikke skrev at det skulle komme tre deler. Men vi skrev i sak 1 at sak 2 kom. Og vi gjorde det samme i sak 3 (om sak 4). I tillegg la vi inn en setning om at Vårt Land kom til å skrive mer om uroen i Kirkerådet i tiden fremover.

4.4 En stilte opp, to var anonyme

Arita stilte med navn og bilde i sak 3. To personer stilte opp anonymt (med anonymiserte bilder) i sak 2 og 3. Vi anonymiserte dem fordi de fryktet reaksjonene og mente det kunne få konsekvenser for dem dersom det ble kjent hvem de var.

Den omvarslede HR-lederen ble ikke identifisert med navn eller bilde. Argumentet var at hen ikke stilte opp i sakene og heller ikke jobbet der lenger. I tillegg konkluderte granskingen av varslingen mot hen med ingen kritikkverdige forhold.

Vi omtalte likevel vedkommende som HR-lederen. De som jobber eller jobbet i Kirkerådet, vil derfor vite hvem hen er. Vår vurdering var at vedkommende satt i en lederrolle. Det ville vært problematisk å ikke orientere om at hen var HR-leder. Da ville vi

også mistenkeliggjort andre ledere i Kirkerådet. Derfor valgte vi å være tydelig på hvilken avdeling hen var leder for.

Vår vurdering var at det er en betydelig forskjell på å bli presentert som leder for en avdeling versus å bli nevnt med navn og bilde. Du er heller ikke søkbar i ulike søkemotorer dersom vi ikke bruker navn. Derfor er dette en type anonymisering vi mente var riktig.

Vi identifiserte assisterende kirkerådsdirektør Jan Rune Fagermoen med navn og bilde. Det skyldes at han fremdeles er toppleder i Kirkerådet.

Vi fikk tidlig opplyst at varselet skulle være fra alle i avdelingen som var underlagt HR-lederen. Det stemte at dette sto i varselet. Men når vi snakket med flere av dem som jobbet eller hadde jobbet i avdelingen, presiserte flere at varselet ikke var fra dem. Vi var derfor tydelige på dette i artiklene våre.

5 Spesielle forhold

5.1 Varslings-nekt og hemmelig lydopptak

Kirkerådet nektet tidlig for at det var mer enn ett varsel i perioden 2021 til 2023. Vi visste at flere hadde varslet i denne perioden. Da Vårt Land for andre gang spurte spesifikt om konkrete varsler i denne perioden, svarte Jan Rune Fagermoen:

«Jeg kan ikke utelukke at noen av tilbakemeldingene ledelsen fikk den gangen, i dag ville blitt håndtert som varsel.»

Men Vårt Land hadde fått tilgang til et lydopptak fra 2021, hvor Fagermoen en rekke ganger selv omtaler tilbakemeldingen fra Arita som et varsel. På opptaket sier han at de har brukt mye krefter på å finne ut hvordan de skal forholde seg til at det er et varsel involvert i en sak der de vil si opp vedkommende.

Når Vårt Land utfordret Fagermoen på dette, svarte kommunikasjonsdirektør Emil Tan Engeset at opptaket er tatt uten samtykke. De ville derfor ikke kommentere det.

Vårt Land valgte å skrive om opptaket fordi det var å regne som en bekreftelse på at tilbakemeldingen fra Arita ble behandlet som et varsel. Det viste derfor også at Kirkerådet snakket usant til Vårt Land.

5.2 Kilder som trakk seg

Flere kilder Vårt Land snakket med i denne saken, trakk seg underveis.

En av kildene trakk seg før intervju – etter lange bakgrunnssamtaler. En annen kilde trakk seg i sitatsjekk. Vi valgte å ikke bruke vedkommende. Les mer om dette i kapittelet om motstand.

Samtidig var dette noe vi var klar over at kunne skje – med flere av kildene våre. Kildene vi jobbet med, var svært sårbare. De aller fleste hadde vært i en langvarig arbeidskonflikt, flere hadde blitt sykemeldt på grunn av arbeidssituasjonen. Vi hadde full forståelse for at dette ville være vanskelig å snakke om. Da er konsekvensen noen ganger at kilder trekker seg.

For oss var det viktig å vise at uroen i Kirkerådet gjaldt flere. Vi vurderte likevel at selv om én kilde trakk seg, betydde ikke det at det var en person mindre som hadde opplevd uroen i Kirkerådet på en krevende måte. Det betydde bare at vi hadde en kilde mindre.

5.3 Hvor objektive er vi?

Dette spørsmålet stilte tipseren i den andre Signal-meldingen (se punkt 2). Svaret er jo, det er vi. Men grunnen til at vedkommende spurte, skyldes nok en forventning om at det er tette bånd mellom Vårt Land og Den norske kirke. I tillegg har enkelte medarbeidere i Vårt Land en fortid i nettopp Kirkerådet. Ingen av de som har jobbet i Kirkerådet, har bidratt aktivt i arbeidet med denne saken.

For oss som redaksjon, ble det viktig å vise at vi kunne gå inn i en så betent konflikt og skrive objektivt om den. Det er vi overbevist om at vi har klart.

6. Motstand

Prosjektet har møtt motstand i mange former og fra mange kanter. Flere tidligere ansatte i Kirkerådet har sagt at de ikke ønsker at Vårt Land skal skrive saken. «En ikke-sak som også ligger tilbake i tid». «Jeg er ferdig med fortiden og ser framover». «Jeg vil ikke at min sak blir en nyhetssak».

Én person kalte det å sende innsynsforespørslers for «dobbeltmoralsk», da hen mente Vårt Land tidligere har satt fokus på mengden byråkrati i kirken, men selv ber om innsyn som krever tid fra dem.

Også kommunikasjonsavdelingen har ved flere tilfeller lagt inn over Vårt Land at det er ressurskrevende å håndtere innsynsforespørlene.

En annen type motstand var at vi fikk høre at de som i dag jobber i Kirkerådet hadde fått beskjed at alle henvendelser fra pressen skulle bli videresendt til kommunikasjons- eller HR-leder. Denne «munnkurven» ble etter hvert opphevet og flere ville da snakke med oss.

Som tidligere nevnt var det også flere som hadde taushetsklausuler i sine sluttavtaler, og var redde for konsekvensene ved å bryte disse. Dette løste seg da vi fikk bekreftet at Kirkerådet ikke ville holde dem til dette lengre.

Likevel var flere veldig nølende til å stille opp, selv om de ble lovet anonymitet. Dette ble begrunnet med frykt for konsekvenser fra navngitte personer, men også belastningen

med å stå fram som en varsler, og eventuelle konsekvenser dette kunne få både sosialt og karrieremessig.

Flere av dem som endte opp med å stille opp, var i utgangspunktet negativt innstilt, og det krevde lange prosesser med mye tilrettelegging og dialog for å komme til et punkt der de var komfortable med å dele.

Etter mye arbeid hadde vi fremdeles bare én kilde som var villig til å stille opp som intervjuobjekt, og vi ønsket å ha flere før vi følte det var forsvarlig å publisere. På et tidspunkt var en kilde på gli, stilte opp, men valgte å trekke seg i sitatsjekken. Dette følte som et stort skritt tilbake, da kilden hadde en unik historie. I tillegg kunne hen vært med å bekrefte en annen kilde sin historie, og hadde dessuten opplevd visse ting som var likt det flere andre fortalte om, og på den måten kunne styrke deres fortelling.

Noe liknende skjedde med enda én annen kilde, selv om vi der ikke kom like langt som til sitatsjekk før personen sluttet å svare oss.

På tross av forsøk på å gjenoppta kontakten og jobbe videre med disse kildene, lyktes det ikke. Men til slutt endte vi likevel opp med tre kilder som var villige til å bli sitert om den vanskelige tiden de hadde i Kirkerådet, én navngitt, og to anonyme.

7. Organisering av arbeidet

Marit Neset er journalist og vaktreporter i religionsavdelingen, og inngår i en turnus med avspaseringsuker og kvelds- morgen- og helgevakter med løpende front- og nyhetsarbeid.

Dette kunne tidvis være krevende, da det ble lange opphold i arbeidet med saken. I tillegg er avdelingen tidvis avhengig av at hun bidrar med andre saker, med tanke på samlet kapasitet og produksjon. Dette gjorde at arbeidet trakk ut lengre enn det hadde trengt. Når det er sagt var det også kildearbeid og innsynsforespørslers som krevde at man hadde en prosess over tid.

Ole Kåre Eide er publiseringsleder, med ansvar for Vårt Lands arbeid innenfor undersøkende journalistikk som del av sin portefølje. Derfor reportasjeledet han disse sakene. I perioder ble det hentet inn vikarer for at Neset og Eide skulle kunne jobbe utelukkende med dette prosjektet. Det var viktig, men også noe som kunne blitt gjort oftere.

Noe av det første vi gjorde da vi startet dette prosjektet, var å opprette en mappestruktur med en logg. Det vi fant etter hvert som vi jobbet med denne saken, var svært omfattende – og komplekst. Da var en slik mappestruktur svært verdifull og gjorde arbeidet mer oversiktlig. Mappedstrukturen og loggen var også viktig når Neset og

Eide jobbet med andre oppgaver, da det ble lettere for den andre å følge opp eller bli oppdatert.

Å være minst to i et slikt prosjekt, er helt avgjørende. De aller fleste vi snakket med, hadde opplevd situasjonen som krevende. Da kunne også samtalen bli krevende, og da hadde det stor verdi å ha kolleger å diskutere med i etterkant. I tillegg tok vi noen av samtalen sammen.

Vi fulgte i stor grad modellen til Senter for undersøkende journalistikk, med tanke på oppstarts- og midtveismøte. Da vi publiserte saker over tid, hadde vi ikke ett slutt møte. Vi hadde grundige line by line-gjennomganger før alle publiseringene våre. Konstituert religionsredaktør Morten Marius Larsen og ansvarlig redaktør Bjørn Kristoffer Bore deltok på line by line på sak 1-4. Religionsredaktør Elise Kruse bisto på sak 5 og 6. Alle tre hadde svært verdifulle bidrag.

Fotograf Erlend Berge ble tidlig koblet på saken. Vi mener at det er helt naturlig i slike saker og er overbevist om at bildene til Berge og illustrasjonene til Kjersti Sunniva Moen er noen av grunnene til at sakene ble svært godt lest og fikk den effekten de hadde.

I tillegg hadde vi svært god støtte hos Vårt Land-journalist Bjørgulv Bjåen, som har inngående innsikt i arbeid med innsyn. Han ble en verdifull sparringspartner.

8. Dette er nytt

Sakene våre har gjort det offentlig kjent at Kirkerådet har brukt store summer på å håndtere uro i én liten avdeling i sin administrasjon. Vårt Land har vist frem at Kirkerådet har brukt taushetsklausuler i sine sluttavtaler, som har hindret mennesker i å fortelle hva de har opplevd.

Videre har det blitt gjort kjent at flere sitter igjen med svært vonde opplevelser og delvis ødelagte selvbilder etter å ha jobbet i kirken. At flere har varslet om både rasisme, trakassering og dårlig ledelse har heller ikke vært kjent.

Det var Vårt Land som først gjorde offentligheten kjent med at Den norske kirke var klaget inn til Diskrimineringsnemnda for blant annet rasisme, og det var også vi som først publiserte fellelsen.

9. Konsekvenser

I saken om bruken av taushetsklausuler kom det frem at Kirkerådet ikke lenger bruker den typen formuleringer i sluttavtaler.

På direkte spørsmål fra Vårt Land om når denne praksisen sluttet, og hva som utløste endringen, svarer ikke Kirkerådet, men vi er kjent med at det var i bruk minst frem til utgangen av 2023. Det er vanskelig å slå fast at det er på grunn av Vårt Lands dekning at de har sluttet med praksisen, men det er heller ikke unaturlig å tenke at det er det.

At personer med sluttavtaler tilbake i tid med taushetsklausuler nå er frigjort fra disse, er en åpenbar konsekvens av Vårt Lands arbeid med saken.

Jan Rune Fagermoen fratrådte som assisterende direktør for Kirkerådet etter fellelsen i Diskrimineringsnemnda. Det kan hende det uansett ville skjedd, men det kan også tenkes at det uten offentlig oppmerksomhet ikke ville fått de samme konsekvensene.

En annen konsekvens er et fokus og en offentlig debatt om arbeidsmiljø, varsler og rasisme i Den norske kirke. Vårt Land jobber videre med sakskomplekset og er i kontakt med flere som har opplevd rasisme i andre deler av kirken.

Vi har skrevet denne metoderapporten fordi vi mener at vi har fått fram noe som er svært viktig for vår nisje. At det skulle være noe «alvorlig» på ferde – som også var av stor samfunnsinteresse – i Kirkerådet, var oppsiktsvekkende. At vi har kommet til bunns i det, tross motstand og krevende arbeid mot mange kilder, er vi stolte av.

Vi har også skrevet denne rapporten fordi vi mener at den kan være til inspirasjon for andre redaksjoner, uansett størrelse. Vi i Vårt Land har ingen egen graveavdeling, men viser at vi har både vilje, organisasjon og kompetanse til å ta på oss et større graveprosjekt og ikke minst jobbe med det over lang tid.

Da Vårt Land mot slutten av året laget en liste over de ti mest leste sakene blant abonnenter, var saken om Arita og uroen i Kirkerådet helt på topp.

Flere av de involverte i saken har sagt at de setter stor pris på at noen har vist interesse for det de har opplevd, og at det kommer ut i det offentlige. De håper og tror at dette kan være med å forebygge at andre skal oppleve det samme.

10. Lenker

Sak 1, publisert 02.04.2025: [Sluttavtaler, advokatar og psykologar: Uro i Kyrkjerådet har kosta millionar](#)

Sak 2, publisert 05.04.2025: [Dette er hysj-avtalane i Den norske kyrkja](#)

Sak 3, publisert 30.06.2025: [Arita varsla mot sjefen. Så blei ho sagt opp](#)

Sak 4, publisert 01.07.2025: [– Eg følte meg utrygg på grunn av hudfargen min](#)

Sak 5, publisert 09.12.2025: [Kyrkjerådet felt for rasisme](#)

Sak 6, publisert 09.12.2025: [Kyrkjetopp fråtrer etter rasisme-sak](#)

Send en e-post til ole.kare.eide@vl.no så vil vi sørge for at disse artiklene er åpne og tilgjengelige for lesing.